

Gerard Jutten

Van oudsher liggen oostelijk van Leeuwarden enkele meren: de Grote Wielen, het Sierds-wiel en de Kleine Wielen. Ook petgaten, eendekooien, graslanden en het bos van Ypey kunnen we hier vinden. Een erg gevarieerd landschap, in het ontstaan waarvan de mens vroeger de hand heeft gehad (oa. door verveningen).

Het beeld van de Kleine Wielen is nog niet zo lang geleden, opnieuw door ingrijpen van de mens, drastisch veranderd. Hier is het onder de naam van Groene Ster bekend staande recreatieplan uitgevoerd. Dat betekent speelweiden, strandjes ed. Op een wandeling hier worden we uiteraard geconfronteerd met deze recreatieve voorzieningen. Ook zijn diverse terreintjes óf ongewijzigd gebleven óf 'verwilderd'. Veel planten en dieren die zich in een waterrijke omgeving thuis voelen kunnen we hier dan ook volop vinden. En dan

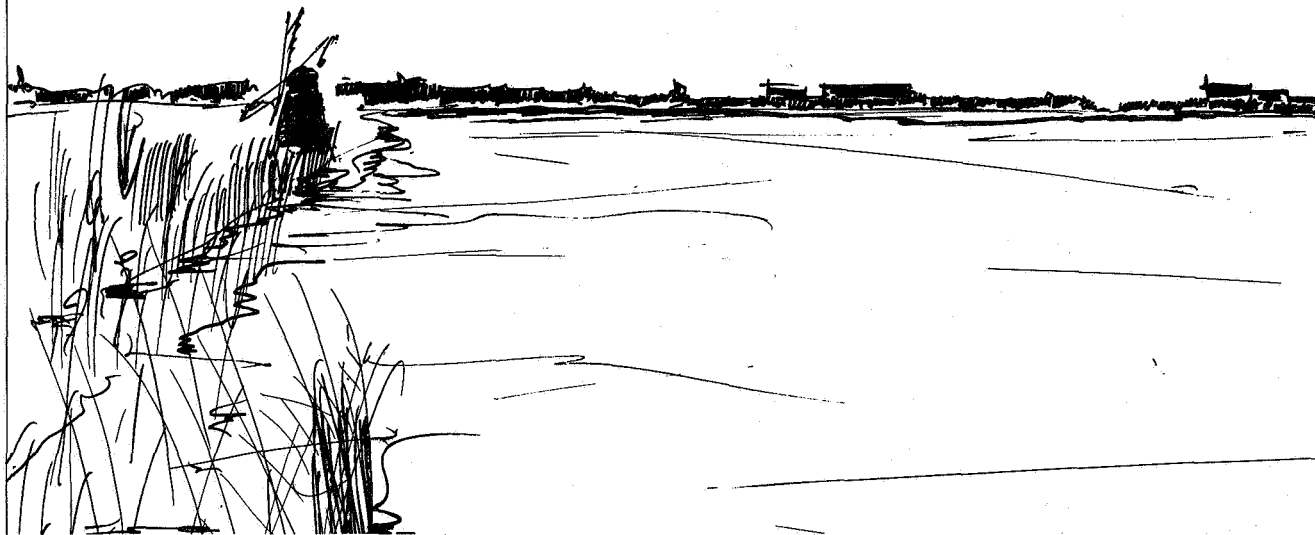
met het voordeel dat we nog ongerepte waterrijke gebieden elders in de provincie niet extra verstoren. Het bedoelde terrein ligt zuidelijk van de weg Leeuwarden-Hardegarrip. Het is per fiets (en per auto) goed bereikbaar. De noordelijk van deze weg gelegen Grote Wielen zijn niet toegankelijk.

Twee wandelingen zijn aangegeven: een korte van ca. 1½ km, die begint tegenover de telefooncel bij het midgetgolf-terrein (bij de afslag 'Kleine Wielen' van de weg Leeuwarden-Hardegarrip). Wandeling no. 2 is ca. 5 km lang en begint aan de Woelwijk vlak bij Tietjerk (bij het kruispunt bij motel E 10, Tietjerk, vóór de spoorwegovergang rechts de 'Woelwijk' oprijden). De afdeling Leeuwarden van het IVN heeft van wandeling no. 1 een beschrijving uitgegeven: Natuurwandelpad 'Groene Ster'. Dit leuke boekje kunt u voor f 0,75 verkrijgen bij de kantine van de

camping 'Kleine Wielen', bij de VVV te Leeuwarden en bij het Fries Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden.

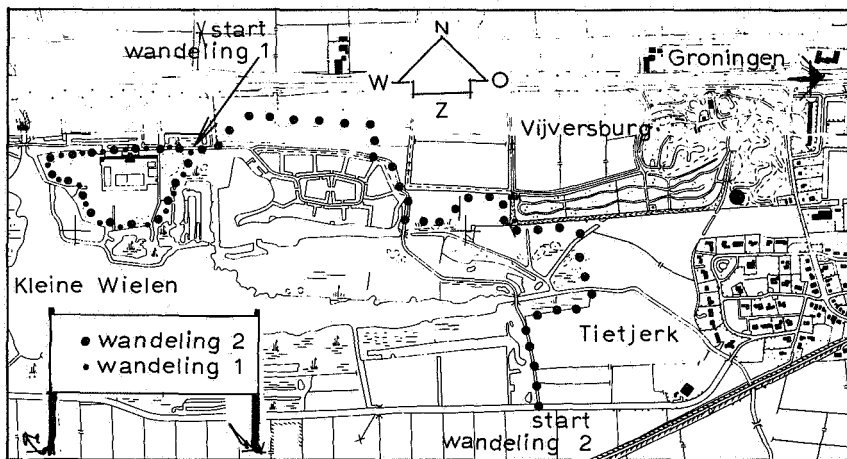
Wandeling 1 Nadat we, na het witte hek, het asfaltweggetje een stukje hebben afge- lopen, gaan we het pad op dat met gemalen boomschors is bedekt. We lopen nu tussen de bassins door van het oude natuurzwembad. Hier krijgt u een erg goed beeld van de verschillende stadia van verlanding. Aan de kant riet, kalmoes, waterscheerling ed. In het water oa. drijvend fonteinkruid, gele plomp en krabbescheer. Zwemmen is er hier al lang niet meer bij. Gezien de snelheid waarmee de verlanding plaatsvindt, is het de vraag wanneer zelfs het open water hier is verdwenen.

We komen voor het grote water van de Kleine Wielen met aan de overkant een dit jaar gereedgekomen spinnekopmolen. De

diepte van dit water en de soms sterke golfslag zorgen er hier voor dat het verlandingsproces geen kans krijgt. Rechtsafgaand volgen we de oever van dit meer. Eenden, meerkoeten, grutto's, het visdiefje en een enkele fuut laten zich hier regelmatig zien. Overigens is het gebied oostelijk van Leeuwarden in zijn totaliteit zeer belangrijk voor trekvogels. Smienten en pijlstaarten zijn waar te nemen, maar vooral bekend zijn de vele kolganzen die 's winters pleisteren nabij de Grote Wielen. Bij de verharde weg aangekomen, gaan we rechtsaf, over het trottoir terug naar het beginpunt.

Wandeling 2 Vanaf Tietjerk komend over de Woelwijk, gaan we het eerste pad (voeten fietspad) rechts in. Bent u met de auto dan kan deze in de berm van de Woelwijk worden geparkeerd (vóór het 'wachtverbod'). We volgen het fietspad, dat na ca. 200 meter,

voor het bruggetje, rechts af gaat. Aan de rand van het bos van Ypey (landgoed Toutenburg) zien we een fraaie monnikmolen. Overigens zijn van af deze kant komend noch het landgoed, noch de molen bereikbaar. Daarvoor moet u bij de hoofdingang zijn van het landgoed, bij het kruispunt bij motel E 10. Ook op dit landgoed is een leuke wandeling

te maken. Lopen we hier langs de slootrand dan zien we (begin augustus) oa. de zwanebloem (landelijk beschermd), de egelskop, het pijlkruid, de kattestaart en de gewone wederik. Ook één van de 21 door een provinciale verordening in Friesland beschermde planten staat hier, nl. de lisodde.

We verlaten ter hoogte van de camping het fietspad en gaan rechtsaf een onverhard pad in. Dit voert ons door een gebiedje met veel struikgewas, kleine verwilderde weites met oa. margrietten (juni-augustus) en voorts langs plekken waar massaal de pitrus staat. In westelijke richting lopend komen we bij de parkeerplaats van de camping. Tegenover de telefooncel vervolgen we onze tocht, linksaf door het witte hek. Deze loopt nu parallel met wandeling 1. Teruggekomen bij de telefooncel gaan we via het voetpad langs de camping, terug naar het beginpunt aan de Woelwijk.

Nog even dit: met name zondagsmiddags wil het nog wel eens druk zijn in dit gebied. Op andere momenten, zeker in voorjaar, najaar en winter, is het er meestal zeer rustig. Veel plezier.

De heer Jutten is IVN-konsulent in Friesland.

Kleine Wielen -